

ปัญหาขอบเขตการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า: กรณีศึกษาเครื่องหมายลวดลาย เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว และเครื่องหมายตำแหน่ง

The Area of Trademark Protection: a Case Study of Pattern Marks,
Motion Marks and Position Marks

พัชรกมล เจริญขำ¹

Patcharakamol Charoenkham

Received: April 19, 2019

Revised: August 12, 2019

Accepted: August 14, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาขอบเขตการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ว่า สามารถขยายความคุ้มครองถึงเครื่องหมายลวดลาย เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว และเครื่องหมายตำแหน่งหรือไม่ และศึกษาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายดังกล่าว ตามประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการค้า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการคุ้มครองเครื่องหมายลวดลาย เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว และเครื่องหมายตำแหน่งในอนาคต

ผลการศึกษาพบว่า บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ไม่ได้ครอบคลุมถึงเครื่องหมายลวดลาย เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว และเครื่องหมายตำแหน่ง ทั้งการให้ความคุ้มครอง “เครื่องหมาย” ตามกฎหมายอื่นก็ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า ผู้เขียนจึงเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาขอบเขตการให้ความคุ้มครอง โดยบัญญัติเพิ่มเติมนิยามคำว่า “เครื่องหมาย” ในมาตรา 4 และบัญญัติลักษณะบ่งเฉพาะของเครื่องหมายการค้าให้เหมาะสมกับกรณีเครื่องหมายลวดลาย เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว และ

¹ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง; Faculty of Law Ramkhamhaeng University

Corresponding author, e-mail: iew_patch@hotmail.co.th, Tel. 092-9893656

เครื่องหมายตำแหน่ง เพื่อเป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับธุรกิจการค้าที่ก้าวหน้าตลอดเวลา สร้างความมั่นใจให้เจ้าของเครื่องหมายการค้ารวมถึงผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้าได้ว่า มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้า และสามารถฟ้องผู้กระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าขึ้นได้ในประเทศไทย

คำสำคัญ: เครื่องหมายลวดลาย, เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว, เครื่องหมายตำแหน่ง

Abstract

In this article, the researcher examines the scope of providing protection for trademarks in the Kingdom of Thailand (Thailand) by reference to the Trademark Act, B.E. 2534 (1991) in respect to whether or not to extend protection to pattern, motion, and position marks. The researcher also investigates violation of the rights to such marks by reference to the Criminal Code on offences related to trade, the Civil and Commercial Code, and the Copyright Act, B.E. 2537 (1994). The researcher additionally presents guidelines for solving problems related to the protection of pattern, motion, and position marks in the future.

Findings are as follows: Provisions of the Trademark Act, B.E. 2534 (1991) fail to cover pattern, motion and position marks. Moreover, the protection of “marks” in other laws does not match the intent to protect trademarks. Accordingly, the researcher would like to offer guidelines for solving problems regarding the scope of protection. An addition should be made to the definition of “marks” in Section 4 of the Trademark Act, B.E. 2534 (1991) such that appropriate provision governing specific characteristics of trademarks are framed apropos pattern, motion, and position marks. If this guideline is carried out, the law would then be in consonance with progress in business. This would also ensure trademark owners could be confident that they and those who have been granted permission to use their trademarks are the only persons who can legally exercise the right to use said trademarks. They would also be in a position whereby they could file law suits against those violating their trademarks in Thailand.

Keywords: Pattern Marks, Motion Mark, Position Marks

บทนำ

เครื่องหมายการค้ามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินการทางธุรกิจ เพราะเครื่องหมายการค้าสามารถบ่งบอกแหล่งที่มาของสินค้านั้นได้ว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าเหมือนกันย่อมมีคุณภาพ และความน่าเชื่อถือในระดับเดียวกัน ซึ่งส่งผลให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าตรงตามความต้องการโดยอาศัยการจดจำเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายการค้าจึงต้องมีลักษณะโดดเด่น (วิชัย อริยะนนทกะ, 2554) ซึ่งกฎหมายเครื่องหมายการค้ามีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างจากกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาอื่น คือ มีความมุ่งหมายในการป้องกันการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมและในการจัดระเบียบการแข่งขันในตลาดการค้าที่ก้าวหน้าตลอดเวลา (จักรกฤษณ์ ควรพจน์ และนนทน อินทนนท์, 2554)

ในองค์กรระหว่างประเทศมีการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้า คือ องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization หรือ WIPO) และองค์การการค้าโลก (World Trade Organization หรือ WTO) ที่ได้กำหนดมาตรฐานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในทุกลักษณะ ในความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights หรือ TRIPS) ซึ่งเป็นการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าไว้ให้ประเทศสมาชิกได้บัญญัติเป็นกฎหมาย โดยได้กำหนดว่าเครื่องหมายการค้าต้องสามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าจากสินค้าอื่นได้ ซึ่งการจะทำให้เครื่องหมายการค้านั้นแตกต่างกัน ทั้งนี้ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกของ WTO ที่ต้องอนุวัติกฎหมายให้สอดคล้องตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้

บรรดาประเทศสมาชิกต้องให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าอย่างน้อยที่สุดเป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำที่ความตกลงทริปส์บัญญัติไว้ และยังสามารถให้ความคุ้มครองที่มากกว่านั้นได้ ซึ่งในหลายประเทศมีการบัญญัติให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้ารูปแบบใหม่ (Non-Traditional Trademark) ให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางธุรกิจและเทคโนโลยีในปัจจุบัน เช่น ประเทศในสหภาพยุโรป ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการรับจดทะเบียนและให้ความคุ้มครองเครื่องหมายลวดลาย (Pattern Marks) เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว (Motion Marks) และเครื่องหมายตำแหน่ง (Position Mark) เป็นต้น เครื่องหมายดังกล่าวมีลักษณะที่แตกต่างจากเครื่องหมายดั้งเดิม ซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. เครื่องหมายการค้าลวดลาย (Pattern Marks) เป็นเครื่องหมายที่เกิดจากลายเส้น รูปทรงเรขาคณิตง่าย ๆ หรือสิ่งอื่นที่ถูกจัดวางอย่างเป็นระเบียบ และมีการทำซ้ำกันอย่างสม่ำเสมอใน ปริมาณที่มากพอ บนผิวของสินค้าผ้า เครื่องหนัง เครื่องประดับ วอลล์เปเปอร์ เพอร์นิเจอร์ กระเบื้องยาง เป็นต้น เครื่องหมายลวดลายจึงเป็นเครื่องหมายที่ไม่สามารถบอกปริมาณของลวดลาย ที่จะปรากฏเป็นสินค้าที่แน่นอนได้ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากเครื่องหมายการค้าทั่วไปที่เป็นมี ลักษณะเป็นเครื่องหมายเดียว

2. เครื่องหมายการค้าภาพเคลื่อนไหว (Motion Marks) เป็นเครื่องหมายการค้าที่แสดง ลำดับของภาพติดต่อกันเป็นเรื่องราว เสมือนภาพยนตร์ขนาดสั้น จะปรากฏเป็นการเคลื่อนไหวของ สินค้า เช่น รถยนต์ เป็นต้น หรือปรากฏในสินค้าในยูทิตีจิตอล เช่น ภาพยนตร์ เป็นต้น ซึ่งเป็น เครื่องหมายการค้าที่ปรากฏบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสามารถทำให้ผู้บริโภคสามารถจดจำ เครื่องหมายการค้าได้ง่ายกว่าเครื่องหมายการค้ารูปแบบอื่น

3. เครื่องหมายการค้าตำแหน่ง (Position Marks) เป็นเครื่องหมายที่เกิดจากการสร้าง สัญลักษณ์ใด ๆ บนสินค้าในตำแหน่งที่แน่นอน เช่น ลายเส้นที่จัดวางอยู่แน่นอนบนรองเท้า ซึ่งทำให้ เกิดความแตกต่างจากสินค้าอื่นและผู้บริโภคสามารถจดจำตำแหน่งที่แน่นอนบนสินค้านั้นได้ ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นลวดลายที่เป็นไปตามธรรมชาติ หรือเป็นบรรทัดฐาน ประเพณีของสินค้านั้น ๆ

เครื่องหมายการค้าที่จะได้รับความคุ้มครองในประเทศไทย ต้องพิจารณาคำว่า “เครื่องหมาย” ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ว่า สามารถตีความไปถึง เครื่องหมายรูปแบบใหม่นี้เพียงใด ซึ่งต้องศึกษาลักษณะของเครื่องหมายการค้ารูปแบบใหม่และ หลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้ารูปแบบใหม่จากประเทศที่ให้ความคุ้มครอง เครื่องหมายลักษณะดังกล่าวอยู่แล้ว เพื่อพิจารณาว่าพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มีขอบเขตการคุ้มครองครอบคลุมถึงเครื่องหมายลักษณะดังกล่าวเพียงใด อย่างไรก็ตาม การให้ความ คุ้มครองเครื่องหมายการค้ามีผลต่อเศรษฐกิจในประเทศ การให้ความคุ้มครองที่น้อยเกินไป หรือการ มีกฎหมายแต่ไม่สามารถใช้บังคับได้เต็มที่ อาจส่งผลกระทบต่อผู้ที่มาประกอบธุรกิจในประเทศไทยอาจ ตัดสินใจไม่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย หรืออาจโดยมาตรการลงโทษ (Sanctions) จาก ต่างประเทศโดยใช้มาตรการทางภาษี การนำเข้าและ/ส่งออกสินค้าซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศมี รายได้จากการส่งออกสินค้า เพื่อบังคับให้ปฏิบัติตามข้อเรียกร้อง อันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ ประเทศได้ ดังนั้นผู้เขียนจึงศึกษาขอบเขตการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าประเทศไทย เพื่อการ คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหางานอันเป็นวัตถุแห่งสิทธิของเครื่องหมายการค้า

งานอันเป็นวัตถุแห่งสิทธิของเครื่องหมายการค้า คือ ประเภทของเครื่องหมายการค้า หรือขอบเขตของสิ่งที่จะเข้าข่ายเป็นเครื่องหมายการค้า ซึ่งในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ได้ให้คำนิยามของลักษณะเครื่องหมายที่กฎหมายจะให้ความคุ้มครองไว้ในมาตรา 4 ได้แก่ ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพประดิษฐ์ ตรา ชื่อ คำ ข้อความ ตัวหนังสือ ตัวเลข ลายมือชื่อ กลุ่มของสี รูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ เสียง หรือสิ่งเหล่านี้อย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน และได้ให้คำนิยามของเครื่องหมายการค้าว่าต้องเป็นเครื่องหมายที่ใช้หรือจะใช้เป็นที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับสินค้า เพื่อแสดงว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้นแตกต่างกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น จะเห็นว่ากฎหมายได้บัญญัติคำว่า “เครื่องหมาย” กับคำว่า “เครื่องหมายการค้า” แยกออกจากกัน เป็นการแสดงให้เห็นว่า “เครื่องหมาย” ที่จะได้รับความคุ้มครองต้องมีลักษณะตามที่พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าได้ให้คำนิยามไว้ จึงพิจารณาต่อว่าเครื่องหมายการค้านั้นได้ทำหน้าที่ของเครื่องหมายการค้าในการแยกแยะความแตกต่างได้หรือไม่ แต่หากเครื่องหมายนั้น ไม่ใช่ “เครื่องหมาย” ตามที่ระบุไว้ แม้สามารถทำหน้าที่ของเครื่องหมายการค้าในการแสดงแหล่งที่มาของสินค้าได้ ก็ไม่ได้รับความคุ้มครองในฐานะเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

การให้คำนิยามของคำว่า “เครื่องหมาย” ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าในประเทศไทยได้บัญญัติในลักษณะที่จำกัด กล่าวคือ มีการระบุลักษณะของเครื่องหมายที่จะคุ้มครองโดยเฉพาะเจาะจง เครื่องหมายในลักษณะอื่นที่บ่งนิยามไม่ได้ระบุไว้ แม้จะสามารถทำให้ประชาชนผู้บริโภคแยกแยะความแตกต่างของสินค้าหรือบริการ และบ่งบอกแหล่งที่มาของสินค้าหรือบริการนั้นได้ก็ไม่ได้ได้รับความคุ้มครองในฐานะเครื่องหมายการค้า ซึ่งแตกต่างกับบทบัญญัติกฎหมายในบางประเทศที่มีการบัญญัติถึงลักษณะของเครื่องหมายการค้าในเชิงยกตัวอย่าง เช่น ในสหภาพยุโรป Regulation (EU) No 2015/2424 มาตรา 1(8) ได้ให้คำนิยามของเครื่องหมายการค้า โดยใช้คำว่า สัญลักษณ์ใด ๆ (Any Signs) และในประเทศสหรัฐอเมริกาใน The Lanham Act ข้อ 1127 (มาตรา 45) ก็ได้ให้คำนิยามของเครื่องหมายการค้าโดยใช้คำว่า สัญลักษณ์ (Symbol) แสดงให้เห็นว่าคำที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้ความยืดหยุ่นแก่ผู้ประกอบการที่จะนำเครื่องหมายดังกล่าว ไม่ว่าจะอยู่ในรูปลักษณะใดมาจดทะเบียนเป็นเครื่องหมายการค้าได้ ที่สามารถหน้าที่ของเครื่องหมายการค้าในการแยกความแตกต่างของเครื่องหมายการค้า และระบุแหล่งที่มาของสินค้าได้ ก็ได้รับความคุ้มครองเป็นเครื่องหมายการค้า

เมื่อพิจารณาของลักษณะของคำว่า “เครื่องหมาย” ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า แล้วจะเห็นว่าการบัญญัติ “เครื่องหมาย” ที่จะได้ความคุ้มครองไว้โดยเฉพาะแล้ว จึงมีปัญหาคือต้องพิจารณาต่อไปว่าเครื่องหมายลวดลาย เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว เครื่องหมายตำแหน่ง เป็นงานที่กฎหมายได้ให้ความคุ้มครองแล้วหรือไม่

1. เครื่องหมายลวดลาย

แม้ลักษณะของเครื่องหมายจะมีลักษณะใกล้เคียงกับเครื่องหมาย ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพประดิษฐ์ และตรา แต่ในคำสั่งของกรมทรัพย์สินทางปัญญาที่ 156/2554 เรื่องคู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบและการคัดค้านเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2554 ได้กำหนดแนวทางว่า “ภาพถ่าย” เป็นภาพที่เกิดขึ้นจากกระบวนการถ่ายภาพจากสิ่งที่ปรากฏอยู่ “ภาพวาด” เป็นภาพที่เกิดขึ้นจากการวาดภาพเหมือนจากสิ่งที่ปรากฏอยู่ หรือเป็นการวาดขึ้นเองตามจินตนาการ หรือสร้างจากคอมพิวเตอร์ หรือเครื่องมืออื่นใด “ภาพประดิษฐ์” เป็นภาพที่สร้างขึ้น จัดทำขึ้นโดยให้แตกต่างจากสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือที่มีอยู่ทั่วไป ส่วน “ตรา” เป็นเครื่องหมายที่มีลวดลาย และทำเป็นรูปต่าง ซึ่งทั้งภาพถ่าย ภาพวาด ภาพประดิษฐ์ และตราที่กฎหมายบัญญัติเป็นเครื่องหมายที่มีลักษณะเป็นเครื่องหมายเดียว กล่าวคือ ทุกส่วนประกอบของเครื่องหมายที่รวมกันเป็นหนึ่งเครื่องหมาย แตกต่างจากลวดลาย ที่ถือเป็นเครื่องหมายลวดลายซึ่งมีลักษณะเป็นทำซ้ำชุดของภาพในจำนวนที่มากพอ และไม่อาจบอกปริมาณการทำซ้ำได้ชัดเจนอย่างเครื่องหมายการค้ารูปแบบอื่น

2. เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว

ภาพเคลื่อนไหว สามารถสื่อความและภาพจดจำมากกว่าข้อความ ตัวอักษร หรือรูปภาพธรรมดา ซึ่งภาพเคลื่อนไหว ประกอบด้วยภาพนิ่งหลายภาพเรียงต่อกันด้วยความเร็วสูง และภาพจะเปลี่ยนแปลงด้วยเวลา จนเกิดการเคลื่อนไหวของภาพ เสมือนเป็นภาพยนตร์ขนาดสั้น แม้ภาพเคลื่อนไหวจะเกิดจากภาพที่เรียงต่อกัน แต่ไม่อาจให้ความคุ้มครองเป็น ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพประดิษฐ์ ได้ เพราะภาพตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าหมายถึงภาพเพียง 1 ภาพ การคุ้มครองภาพเคลื่อนไหวเป็นการคุ้มครองทุกภาพที่ปรากฏในการจดทะเบียนเดียวกัน เช่น ภาพเคลื่อนไหวที่ปรากฏในเครื่องหมายการค้าปรากฏ 10 ภาพ การนำเอาภาพใดภาพหนึ่งไปจดทะเบียนโดยไม่จดทะเบียนเป็นเครื่องหมายการค้าภาพเคลื่อนไหว หากมีผู้นำภาพเคลื่อนไหวอีกภาพไปใช้เป็นเครื่องหมายการค้าก็สามารถทำได้โดยไม่เป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้า อย่างเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1131/2559 ที่ศาลมองว่าภาพประดิษฐ์ปลาโลมาเหมือนกันแต่จำนวนของปลาโลมา หรือการจัดองค์ประกอบของภาพที่แสดงให้เห็นว่าปลาโลมาได้หันไปคนละทิศทางกันและมีคลื่นทะเลประกอบอยู่ด้วย เครื่องหมายการค้าจึงมีลักษณะแตกต่างกัน ซึ่งหากมีการให้ความคุ้มครอง

เครื่องหมายการค้าภาพเคลื่อนไหว ภาพที่เกิดจากภาพเคลื่อนไหวเดียวกันย่อมเป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้า ดังนั้น การคุ้มครองภาพเคลื่อนไหว จึงไม่มีลักษณะเป็นภาพถ่าย ภาพวาด ภาพประดิษฐ์ ได้ นอกจากนี้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2205/2547 ได้พิจารณาถึงการนำเอาเทปบันทึกภาพและเสียงภาพยนตร์ เรื่อง อุลตราแมนทิก้า ที่มีลิขสิทธิ์ไปใช้โดยได้ฟ้องตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งข้อความท้ายคำพิพากษาศาลฎีกากล่าวว่า “ทั้งไม่ปรากฏเครื่องหมายการค้าที่จำเลยได้กระทำเสียจนว่าเป็นเครื่องหมายการค้าได้” แสดงให้เห็นว่าในประเทศไทยไม่มองเครื่องหมายที่มีลักษณะเป็นเทปบันทึกภาพและเสียงภาพยนตร์ ไม่มีลักษณะเป็นเครื่องหมายการค้า

3. เครื่องหมายตำแหน่ง

โดยปกติแล้วเครื่องหมายการค้าที่จะสามารถได้รับความคุ้มครองต้องมีลักษณะบ่งเฉพาะในตัวเอง แต่เครื่องหมายตำแหน่ง เกิดลักษณะบ่งเฉพาะได้จากการวางตำแหน่งของเครื่องหมายในสัดส่วนที่แน่นอนบนสินค้า การได้รับความคุ้มครองในฐานะเครื่องหมายตำแหน่งจึงเป็นทางเดียวที่จะได้รับความคุ้มครองเป็นเครื่องหมายการค้า จากการศึกษาพบว่าลักษณะของเครื่องหมายนั้นใกล้เคียงกับคำว่า เป็น ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพประดิษฐ์ ในนิยามคำว่า “เครื่องหมาย” ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 4 แต่ลักษณะของเครื่องหมายตำแหน่งไม่ได้รับการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เพราะถูกมองเป็นเพียงลวดลายของสินค้าเท่านั้น เช่นคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการเครื่องหมายการค้าที่ 258/2529 ได้ปฏิเสธการขอจดทะเบียนเครื่องหมายลายรองเท้าเพราะเห็นว่าเครื่องหมายที่ใช้ไม่มีรูปลักษณะที่แน่นอน และมีได้นำมาทำให้เหมาะเพื่อจะใช้ให้เห็นว่าสินค้าของตนแตกต่างจากสินค้าอื่น

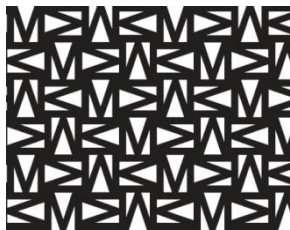
จากการศึกษาพบว่าขอบเขตการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ไม่อาจขยายความคุ้มครองถึงเครื่องหมายการค้าลวดลายเครื่องหมายการค้าภาพเคลื่อนไหว และเครื่องหมายการค้าตำแหน่งได้ หากมีการขอจดทะเบียนเครื่องหมายดังกล่าวในประเทศ คำขอนั้นจะถูกปฏิเสธ เพราะ ไม่มีลักษณะเป็นเครื่องหมายตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ปัญหาตุลพิณิจการพิจารณาเครื่องหมายการค้า

ในประเทศไทยผู้พิจารณาการรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 คือ นายทะเบียน คณะกรรมการเครื่องหมายการค้า และศาล ซึ่งแนวทางการพิจารณาของแต่ละชั้นจะมีแนวทางที่มีทั้งเหมือนกัน และแตกต่างกัน การวินิจฉัยของนายทะเบียน คณะกรรมการเครื่องหมายการค้า และศาล เป็นการใช้อัตวบทกฎหมาย ประกอบ

ดุลพินิจตามความรู้ความสามารถตีความกฎหมายที่แตกต่างกัน โดยนายทะเบียนและคณะกรรมการเครื่องหมายการค้าจะมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่คล้ายกัน แต่นายทะเบียนแม้จะผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาเครื่องหมายการค้าก็เป็นเพียงความเห็นของบุคคลธรรมดาไม่อาจถือเป็นบรรทัดฐานได้แน่นอน เครื่องหมายเหมือนกัน นายทะเบียนคนละคนอาจให้คำตัดสินที่แตกต่างกัน ส่วนคณะกรรมการเครื่องหมายการค้ามีองค์คณะโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นองค์ประชุม ซึ่งพิจารณาถึงลักษณะอันพึงรับจดทะเบียนจึงมีหลักเกณฑ์มากกว่านายทะเบียน ส่วนศาลพยายามที่จะวางหลักกฎหมายเกี่ยวกับลักษณะบ่งเฉพาะของเครื่องหมายการค้าในการพิจารณาเครื่องหมายการค้า จึงมีประเด็นปัญหาว่าเครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะเป็นเครื่องหมายลวดลาย เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว และ เครื่องหมายตำแหน่ง หากได้รับการคุ้มครองในประเทศไทยเครื่องหมายนั้นต้องมีลักษณะอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นเครื่องหมายการค้าที่บ่งเฉพาะ โดยแยกการพิจารณาดังนี้

1. เครื่องหมายลวดลาย

EUTM : 006295951

U.S. Registration : 2963354

(Principal Registration)

ภาพที่ 1 เครื่องหมายลวดลาย

1.1 ลักษณะของเครื่องหมายลวดลาย

- ลักษณะของเครื่องหมายต้องมีลักษณะการทำซ้ำของภาพมาเรียงต่อกันเป็นเครื่องหมายเดียว

- ไม่เป็นลวดลายจะเป็นลวดลายปกติธรรมดาหรือหือสิ่งสามัญของสินค้าชนิดนั้น เช่น ลายสก็อตเป็นสิ่งสามัญสำหรับสินค้าสิ่งทอ แต่มีลักษณะบ่งเฉพาะเมื่อนำมาใช้กับสินค้าแผ่นกว (EUTM 003125911)

- ลวดลายที่ใช้ต้องมีลักษณะที่บ่งเฉพาะ ไม่ใช่เป็นเพียงลวดลายที่ตกแต่งสินค้าเท่านั้น แต่ต้องสามารถทำหน้าที่ของเครื่องหมายการค้าในการแยกแยะความแตกต่างและบ่งบอกแหล่งที่มาของสินค้าได้

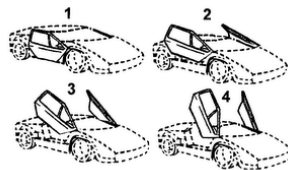
1.2 หลักเกณฑ์การจดทะเบียนเครื่องหมายลวดลาย

- ยื่นภาพเครื่องหมายลวดลายที่ใช้กับสินค้าหรือบริการของตน โดยแสดงภาพลวดลายที่ใช้แทนเครื่องหมายการค้าที่แน่นอนอย่างมีนัยสำคัญที่สามารถใช้ได้กับทุกสินค้า
- คำอธิบายถึงลักษณะของสินค้าที่จะใช้เครื่องหมายนั้น เนื่องจากเครื่องหมายลวดลายมีความเกี่ยวข้องกับพื้นผิวของสินค้าหรือบริการอย่างมีนัยสำคัญ โดยไม่สนใจขนาดของสินค้า ทั้งนี้เพื่อแสดงว่าเป็นลวดลายที่มีการทำซ้ำได้ในทุกสินค้าทุกขนาด

2. เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว (Movement Marks)

EUTM : 008581977

U.S. Registration : 2793439

(Principal Registration)

ภาพที่ 2 เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว

2.1 ลักษณะของเครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว

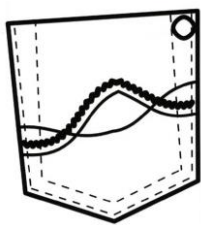
- ภาพเคลื่อนไหวที่เป็นการแสดงลำดับของภาพนิ่งที่เรียงต่อกันจนมองเห็นเป็นภาพเคลื่อนไหว เสมือนภาพยนตร์ขนาดสั้น โดย ไม่จำกัดระยะเวลาการเคลื่อนไหว
- ไม่เป็นการเคลื่อนไหวปกติธรรมดาสำหรับสินค้าหรือบริการนั้น เช่น ในสหภาพยุโรปปฏิเสธการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเลขทะเบียนเครื่องหมายการค้า EUTM 002241982 เครื่องหมายการค้าเกี่ยวกับขนม ที่แสดงภาพเคลื่อนไหวของมือที่มีการทำขนมปัง ได้ถูกปฏิเสธการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เพราะเห็นว่าในสินค้าประเภทธัญพืชขนมปัง ภาพการทำขนมปังเป็นเรื่องปกติธรรมดาของสินค้า
- ภาพเคลื่อนไหวต้องมีลักษณะบ่งเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะบ่งเฉพาะในตัวเอง หรือมีลักษณะบ่งเฉพาะโดยการใช

2.2 หลักเกณฑ์การจดทะเบียนเครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว

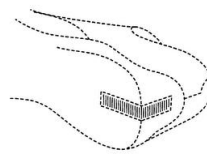
- ผู้จดทะเบียนต้องยื่นภาพนิ่งที่เพียงพอที่แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวของเครื่องหมายการค้า โดยปราศจากข้อสงสัย ซึ่งอาจยื่นสมุดการวาดภาพเคลื่อนไหว (Flipbook) หรือไฟล์วิดีโอประกอบ

- คำอธิบายประกอบการเคลื่อนไหวของเครื่องหมายภาพเคลื่อนไหวที่อธิบายให้เห็นการเคลื่อนไหวโดยปราศจากข้อสงสัย โดยผู้ยื่นจดทะเบียนได้ยื่นคำอธิบายพร้อมกับคำขอจดทะเบียน

3. เครื่องหมายตำแหน่ง (Position Marks)

EUTM : 005574066

U.S. Registration : 2851315

(Principal Registration)

ภาพที่ 3 เครื่องหมายตำแหน่ง

3.1 ลักษณะของเครื่องหมายตำแหน่ง

- เครื่องหมายที่ปรากฏบนตัวสินค้าในตำแหน่งที่แน่นอน และเครื่องหมายการค้าต้องมีความเกี่ยวพันกับสินค้าหรือบริการเป็นอย่างมาก การจัดวางจึงเป็นหัวใจสำคัญของเครื่องหมาย

- เครื่องหมายนั้นต้องมีลักษณะบ่งเฉพาะจากการจัดวางเครื่องหมายบนตำแหน่งของสินค้า เพราะเพียงตัวเครื่องหมายไม่อาจมีลักษณะบ่งเฉพาะได้ การจัดวางจึงเป็นหัวใจสำคัญของเครื่องหมายตำแหน่ง

3.2 หลักเกณฑ์การจดทะเบียนเครื่องหมายตำแหน่ง

- ยื่นภาพของเครื่องหมายการค้าที่ประกอบด้วยเครื่องหมาย และตัวสินค้าโดยใช้เส้นประแทนตัวสินค้า

- คำอธิบายถึงตำแหน่งที่แน่นอนของเครื่องหมายโดยละเอียด เพราะลักษณะบ่งเฉพาะของเครื่องหมายการค้าลักษณะนี้จะเกิดขึ้นได้จากการจัดวางตำแหน่งเท่านั้น

ปัญหาการละเมิดเครื่องหมายการค้า

เจ้าของเครื่องหมายการค้าย่อมมีสิทธิเด็ดขาดในการใช้เครื่องหมายการค้าของตน (ไชยยศ เหมะรัชตะ, 2549) ซึ่งเครื่องหมายการค้าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาชนิดหนึ่ง ซึ่งตามหลักดินแดนผู้ทรงสิทธิอาจบังคับสิทธิของตนได้แต่ในเฉพาะภายในเขตอำนาจอธิปไตยของประเทศที่ออกกฎหมายรับรองและคุ้มครองสิทธิเท่านั้น การได้รับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าในประเทศหนึ่งไม่มีผลต่อการได้รับสิทธิการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าในประเทศอื่นด้วย เพราะการคุ้มครองกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของแต่ละประเทศเป็นอิสระต่อกัน เครื่องหมายลวดลาย เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว และเครื่องหมายตำแหน่ง มีบางประเทศให้ความคุ้มครอง เช่นในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อมีการใช้เครื่องหมายการค้าในประเทศไทยต้องพิจารณาว่าจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายประเทศไทยเพียงใด และเมื่อไม่ใช่เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนในต่างประเทศจึงมีปัญหาว่าใครจะเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าในในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์ขอบเขตที่พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ให้ความคุ้มครอง พบว่ากฎหมายไม่สามารถขยายความคุ้มครองถึงเครื่องหมายลวดลาย เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว และเครื่องหมายตำแหน่ง หากมีการยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าก็就会被ปฏิเสธ และในขณะเดียวกันหากมีการละเมิดเครื่องหมายการค้าเจ้าของเครื่องหมายการค้าไม่มีสิทธิดำเนินคดีได้ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าได้ เพราะ “เครื่องหมาย” นั้นไม่ได้ถูกมองเป็นเครื่องหมายการค้าเลย จึงไม่อาจให้ความคุ้มครองในฐานะเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนได้

นอกจากพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าแล้วเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนสามารถฟ้องบุคคลผู้ละเมิดได้ตามมาตรา 272 (1) เพราะประมวลกฎหมายอาญาเป็นรากฐานในการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า แต่เครื่องหมายนั้นต้องมีลักษณะเป็น “ชื่อ รูป รอย ประดิษฐ์หรือข้อความใด ๆ ในการประกอบการค้าของผู้อื่นมาใช้ หรือทำให้ปรากฏที่สินค้า หีบ ห่อ วัตถุที่ใช้ หุ้มห่อ แจ้งความรายการแสดงราคา จดหมายเกี่ยวกับการค้าหรือ สิ่งอื่นทำนองเดียวกัน” เมื่อพิจารณาเครื่องหมายลวดลาย เห็นว่าแม้รอยประดิษฐ์ จะหมายถึงความถึงลวดลายต่าง ๆ ของเครื่องหมายการค้า แต่ไม่ได้หมายความว่ารวมถึงลวดลายที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นผิวของสินค้า ส่วนเครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว ไม่ได้มีลักษณะเป็นเครื่องหมายการค้าที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง เพราะไม่มีลักษณะเป็นชื่อ รูป รอยประดิษฐ์หรือข้อความใด ๆ ในการประกอบการค้า จะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2205/2547 โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์ โดยการนำเอาเทปบันทึกภาพและเสียงภาพยนตร์ของโจทก์เป็นเครื่องหมายบริการ ตามมาตรา 272 (1) ศาลเห็นว่าคำฟ้องไม่ถึงว่าจำเลยเอา ชื่อ รูป รอยประดิษฐ์หรือข้อความใด ๆ ในการประกอบการค้า ของ

โจทก์ไปใช้แต่อย่างใด สำหรับเครื่องหมายตำแหน่ง ตำแหน่งของสินค้าไม่อาจถือว่าเป็นรูปรอยประดิษฐ์ เพราะเครื่องหมายการค้าที่ได้รับความคุ้มครองจะไม่มีลักษณะที่เกี่ยวพันกับพื้นผิวของสินค้าอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นทั้งเครื่องหมายลวดลาย เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว เครื่องหมายตำแหน่ง ไม่มีลักษณะเป็นชื่อ รูปรอยประดิษฐ์ที่จะได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายอาญา

อย่างไรก็ตาม แม้เจ้าของเครื่องหมายการค้าจะไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้ละเมิดเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าและประมวลกฎหมายอาญาซึ่งมีโทษทางอาญาได้ เจ้าของเครื่องหมายการค้าทั้งที่จดทะเบียนและไม่ได้จดทะเบียนสามารถดำเนินคดีกับผู้ละเมิดเครื่องหมายการค้าตามหลักละเมิดทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 เมื่อมีผู้ละเมิดไม่ว่าทางชื่อเสียงหรือทางทำมาหาได้ของเจ้าของเครื่องหมายการค้า เพราะการเอาเครื่องหมายของบุคคลอื่นมาใช้ย่อมทำให้เจ้าของเครื่องหมายการค้าเกิดความเสียหาย ซึ่งไม่ต้องพิจารณาว่าเครื่องหมายการค้าจะได้รับการจดทะเบียนหรือมีลักษณะเป็นเครื่องหมายการค้าในประเทศไทยหรือไม่

กฎหมายเครื่องหมายการค้าในประเทศไทยทั้งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า และในประมวลกฎหมายอาญาไม่มีบทบัญญัติกฎหมายรับรองการคุ้มครองการละเมิดเครื่องหมายการค้ารูปแบบใหม่ แม้เครื่องหมายนั้นจะสามารถบ่งบอกแหล่งที่มาของสินค้าหรือบริการได้ก็ไม่ได้เป็นเครื่องหมายการค้า ถ้ามีการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าขึ้นภายหลัง เห็นว่าถ้ามีการใช้เครื่องหมายการค้าขึ้นโดยสุจริต เช่น บุคคลนั้นอาจเห็นเครื่องหมายการค้าขึ้นแต่ไม่รู้ว่าเป็นเครื่องหมายการค้าที่ทำหน้าในการบ่งบอกแหล่งที่มาหรือแหล่งกำเนิดของสินค้าเช่นนี้ แล้วนำมาใช้เป็นเครื่องหมายการค้าในประเทศไทย เช่นนี้เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ใช้โดยสุจริตไม่สามารถจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าได้ เพราะเป็นเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น หากเจ้าของเครื่องหมายการค้าในต่างประเทศยื่นขอจดทะเบียนในประเทศไทย เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ใช้โดยสุจริตก็ไม่สามารถคัดค้านการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าได้ ขณะเดียวกันเจ้าของเครื่องหมายการค้าก็ไม่สามารถฟ้องเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ใช้โดยสุจริตได้ เพราะได้ใช้เครื่องหมายการค้าขึ้นโดยสุจริต เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ใช้โดยสุจริตยังคงใช้เครื่องหมายการค้าขึ้นได้ต่อไปได้ อันเป็นการส่งผลกระทบต่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่แท้จริง

การคุ้มครองเครื่องหมายการค้าเคยมีประเด็นในการคุ้มครองคาบเกี่ยวกับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาอื่น คือ ลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตร ผู้เขียนจึงศึกษาว่าหากเครื่องหมายนั้นไม่ได้รับความคุ้มครองเป็นเครื่องหมายการค้าจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาอื่นหรือไม่ พบว่าเครื่องหมายลวดลาย เครื่องหมายตำแหน่งเป็นงานศิลปกรรม ส่วนเครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว

เป็นงานโสตทัศนวัสดุตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์และกฎหมายเครื่องหมายการค้ามีเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน กฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการสร้างสรรค์งานเพื่อสุนทรียภาพหรือส่วนเครื่องหมายการค้าเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าบ่งบอกแหล่งที่มาของสินค้าหรือบริการ ความมุ่งหมายให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของลิขสิทธิ์และเจ้าของเครื่องหมายการค้าแตกต่างกัน และการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้ามีอายุการคุ้มครองที่แตกต่างกันไปตามประเภทของงาน เพราะกฎหมายลิขสิทธิ์บัญญัติเพื่อถ่วงดุลผลประโยชน์ระหว่างเจ้าของลิขสิทธิ์และสาธารณะชน มีข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ให้ผลงานนั้นเกิดประโยชน์กับสังคม ส่วนเครื่องหมายการค้าเป็นกฎหมายทางธุรกิจที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าสามารถใช้เครื่องหมายการค้าและต่ออายุการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าได้ตลอดที่ต้องการใช้เครื่องหมายการค้านั้นกับสินค้าของตน ซึ่งปัญหาขอบเขตความคุ้มครองที่คาบเกี่ยวกันของการคุ้มครองกฎหมายทั้งสองฉบับนั้นมีเจตนารมณ์ของกฎหมายที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน หากมีการให้ความคุ้มครองทั้งลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้าในงานเดียวกัน ย่อมมีปัญหาในเรื่องของอายุการคุ้มครอง เพราะงานอันมีลิขสิทธิ์กฎหมายกำหนดระยะเวลาแล้วงานนั้นจะตกเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ถ้าเจ้าของเครื่องหมายการค้ายังใช้เครื่องหมายการค้าต่อไปย่อมเกิดปัญหา เนื่องจากงานนั้นตกเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินอาจมีบุคคลอื่นนำมาใช้เป็นเครื่องหมายการค้าอีก ดังนั้นการคุ้มครองงานสร้างสรรค์ที่มาใช้เป็นเครื่องหมายการค้าต้องได้รับความคุ้มครองในฐานะเครื่องหมายการค้าเท่านั้นเพื่อสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

บทสรุป

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าได้บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองเครื่องหมายการค้าไว้โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นกฎหมายทางทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งการลงทะเบียนตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าเป็นการลงทะเบียนที่หนักกว่ากฎหมายอื่น หากไม่ได้รับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าแล้วเจ้าของเครื่องหมายการค้าอาจดำเนินคดีกับผู้ละเมิดตามประมวลกฎหมายอาญาได้ และหากเจ้าของเครื่องหมายไม่ได้รับความคุ้มครองทั้งในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าและประมวลกฎหมายอาญาก็สามารถดำเนินคดีกับผู้ละเมิดเป็นคดีแพ่งได้ เจ้าของเครื่องหมายการค้าก็จะมีสิทธิได้เพียงค่าสินไหมทดแทนต่างจาก พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าที่กำหนดทั้งโทษจำคุกและปรับ ส่วนอีกกรณีเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ก็อาจดำเนินคดีกับผู้ละเมิดในฐานะเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีโทษจำคุกและปรับเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ดี เจตนารมณ์การคุ้มครองของเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์มีเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน หากไม่ขยายขอบเขตการคุ้มครอง

เครื่องหมายการค้าจะเกิดการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้วในต่างประเทศในประเทศไทย โดยเจ้าของเครื่องหมายการค้าจะไม่ได้รับความคุ้มครองที่เหมาะสม และอาจส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่าพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าควรขยายความคุ้มครองถึงเครื่องหมายลวดลาย เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว และ เครื่องหมายตำแหน่ง โดยการบัญญัติลักษณะเครื่องหมายดังกล่าวอย่างชัดเจนเพื่อเป็นการลดปัญหาการให้ดุลพินิจพิจารณาเครื่องหมายการค้า และการละเมิดเครื่องหมายการค้าลักษณะดังกล่าวในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในทางการค้า และเศรษฐกิจของประเทศดังนี้

1. บัญญัติเพิ่มเติมคำว่า “ลวดลาย” และ “ภาพเคลื่อนไหว” ในนิยามศัพท์คำว่า “เครื่องหมาย” ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้ามาตรา 4

2. บัญญัติเพิ่มเติมถึงลักษณะบ่งเฉพาะในเครื่องหมายการค้าในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้ามาตรา 7 ดังนี้

- “ลวดลายอันไม่เป็นลักษณะโดยธรรมชาติของสินค้านั้นเอง หรือไม่เป็นลวดลายธรรมดา”

- “ภาพเคลื่อนไหวอันไม่เล็งถึงลักษณะหรือคุณสมบัติของสินค้านั้นโดยตรง หรือไม่เป็นลักษณะการทำงานของสินค้านั้นเอง”

- “ตำแหน่งของเครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับสินค้าพิเศษ”

3. วางหลักเกณฑ์การขอจดทะเบียนการค้ารูปแบบใหม่ดังนี้

- เครื่องหมายการค้าลวดลาย ควรออกหลักเกณฑ์ของเครื่องหมายว่า “ลวดลายที่สามารถจดทะเบียน ได้ต้องมีลักษณะการทำซ้ำอย่างสม่ำเสมอของชุดของภาพ และเครื่องหมายมีความเกี่ยวข้องกับพื้นผิวของสินค้า หีบ ห่อ หรือสิ่งอื่นทำนองเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญ ต้องไม่ใช่เป็นเพียงการตกแต่งสินค้า และได้ใช้เครื่องหมายนั้นอย่างเครื่องหมายการค้า โดยการยื่นขอจดทะเบียนลวดลายต้องยื่นรูปภาพพร้อมทั้งคำอธิบายเครื่องหมายที่แสดงให้เห็นถึงการทำซ้ำ กรณีที่ลวดลายปรากฏในส่วน of สินค้าโดยเฉพาะ ภาพที่ยื่นต้องแสดงตำแหน่งมีที่ลวดลาย หากมีการแสดงสินค้าให้ใช้เส้นประแสดงถึงรูปร่างรูปทรงของสินค้า”

- เครื่องหมายภาพเคลื่อนไหว ควรออกหลักเกณฑ์ของเครื่องหมายว่า “ภาพเคลื่อนไหวที่สามารถจดทะเบียนได้ต้องมีลักษณะการเคลื่อนไหวของลำดับภาพหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงตามระยะเวลา และได้ใช้เครื่องหมายนั้นอย่างเครื่องหมายการค้า โดยการยื่นขอจดทะเบียนภาพเคลื่อนไหวต้องยื่นชุดของภาพที่สามารถแสดงการเคลื่อนไหวของเครื่องหมายทั้งหมด พร้อมทั้งคำอธิบายการเคลื่อนไหวอย่างชัดเจน โดยการยื่นไฟล์อิเล็กทรอนิกส์แนบมาด้วย”

- เครื่องหมายตำแหน่ง ควรออกหลักเกณฑ์ของเครื่องหมายว่า “ตำแหน่งที่สามารถจดทะเบียนได้ต้องมีลักษณะจัดวางเครื่องหมายบนสินค้าในลักษณะเฉพาะเจาะจง และเครื่องหมายมีความเกี่ยวข้องกับพื้นผิวของสินค้า หีบ ห่อ หรือสิ่งอื่นทำนองเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญ ต้องไม่ใช่เป็นเพียงการตกแต่งสินค้าและได้ใช้เครื่องหมายนั้นอย่างเครื่องหมายการค้า โดยการยื่นขอจดทะเบียนตำแหน่งต้องส่งภาพที่แสดงให้เห็นถึงตำแหน่งของเครื่องหมายบนสินค้า โดยใช้เส้นประในการแสดงรูปร่างรูปทรงของสินค้า”

เอกสารอ้างอิง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2205. (2547). ม.ป.ท.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1131. (2559). ม.ป.ท.

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการเครื่องหมายการค้าที่ 258. (2529). ม.ป.ท.

คำสั่งของกรมทรัพย์สินทางปัญญาที่ 156. (2554). ม.ป.ท.

EUTM 003125911. (2006). n.p.

จักรกฤษณ์ ควรพจน์ และนันทน อินทนนท์. (2554). *เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2549). *คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: นิติกรรม

วิชัย อริยะนันทกะ. (2554). *เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมพร พรหมหิตาธร. (2539). *กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เครื่องหมายการค้า*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

